

**İklim koşullarında
tuhaf şeyler
olmakta.**

**Sera etkisine
ilişkin 10 soru
10 yanıt.**

Dünyanın iklimi değişiyor. Birleşmiş Milletler Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC)' de konuşan bilim adamları, iklimi biz insanların etkilediği görüşünde birleşiyorlar.

Buna sera etkisi deniyor.

Kayakçıların çoğunun da bildiği gibi, köprü altlarındaki buzların daima daha ince olması bunun basit bir anlatımıdır. Köprüden yansıyarak buza isabet eden güneş ışınları, buzun ısınmasına yol açar.

Daha bilimsel bir anlatımla, dünyanın iklim sistemindeki en önemli etkenlerden birisinin dünyayı ısıtan güneş ışınları olduğu söylenebilir. Yer kabuğu, ışın enerjisini atmosfere yansıtır. Atmosferde bu ışınları yakalayıp bir kısmını tekrar yeryüzüne gönderen doğal gazlar bulunmaktadır. Bu işlem, doğal bir sera etkisi yaratır.

Biz insanlarsa, özellikle kömür, akaryakıt ve doğalgaz gibi fosil yakıtları kullanarak karbondioksidin salınmasına, böylece sera gazlarının yoğunluğunun ve dolayısıyla sera etkisinin artmasına neden olmaktadır. Bu durum daha fazla ısının yeryüzünde tutulmasına ve sıcaklık artışına neden oluyor.

1. İklim sistemini insanların etkilediği doğru mu?

Karmaşık bir yapısı olan iklim sisteminin, doğanın dengesini bozan etkilenelemelere tepkisi değişik biçimlerde olur.

Atmosferdeki karbondioksit miktarı iklim için önemli bir faktördür. Karbondioksit miktarı arttıkça ısı da artar. İnsanların yakıt olarak kömür, ardından benzinli taşıtlar ve akaryakıtla çalışan ısıtma kazanları kullanmaya başladıkları 19.Yüzyılın sonlarından bu yana atmosferdeki karbondioksit oranı %30 çoğalmış ve yeryüzünün ısısı yarım dereceden fazla artmıştır.

İklim koşullarında sıcak ve soğuk gelgitler her zaman olmuşsa da, günümüzdeki ısı artışı bizlerden kaynaklanmaktadır.

Atıklarımız, yani doğayı kirletmemiz küresel ısınmanın daha da yükselmesine yol açıyor!

İklimi en çok etkileyen insanoğludur !

2. Bilim adamları aynı görüşte birleşiyorlar mı gerçekten?

2 000' den fazla uluslararası alanda tanınmış bilimadamlarının katıldığı Birleşmiş Milletler Hükümetlerarası İklim Değişikliği Panelinde, insanlığın neden olduğu atıkların iklimi etkilediği görüşünde birleşmiştir. İnsanların iklimi ne oranda etkilediği yönünde farklı görüşler de var elbette, bilimsel araştırmalarda bunun böyle olması doğaldır da; ama bu durum ciddi boyutlarda iklim değişimleri olacağı riskini azaltmamaktadır.

Aslında sera etkisi doğaldır, doğal olmayan bu etkinin günümüzdeki artışıdır. Panelde, atıkların azaltılması yönünde hiçbir şey yapılmazsa dramatik sonuçlar doğuracak ölçüde büyük iklim değişimleriyle yüzyüze kalacağımız görüşünde birleşmiştir.

Araştırmacılar, sera etkisinin büyük bir tehdit oluşturduğu görüşündeler !

3. Sahi, birkaç derece daha sıcak olmasının ne zararı var sanki ?

21. Yüzyılda sıcaklığın 2-6 derece artması durumunda denizlerde su seviyesi bir metre yükselir, ki Birleşmiş Milletler Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli bunun gerçekçi bir tahmin olduğu görüşünde. Bunun sonucu olarak da bir yanda milyonlarca insanın sağlığı bozulurken, böcek ve hastalıklar yayılabilir. Bu arada tatlı su kaynakları azalır, bitki ve hayvan türleri de yok olabilir.

Ayrıca, artmakta olan sera etkisi, fırtına, yağmur ve sellerle gelen aşırı kötü hava koşullarına yol açabilir. Dünyanın sera etkisinde kalan bölgelerinde oluşan kuraklıklar da oralarda yaşayan insanları toplu göçe zorlayabilir. Şirketler ağır ekonomik kayıplara uğrarlar, bu da tüm dünyayı etkiler.

**Aşırı kötü hava şartları,
hastalıklar ve yükselen
su seviyesi !**

4. Bu durum İsvetç'i nasıl etkiler?

İsvetç'deki ortalama sıcaklığın, dünya ortalamasından daha fazla oranda arttığı düşünülüyor. Bu, daha ılıman kış mevsimleri, daha yağışlı hava ve daha şiddetli kötü hava şartları olacağı ve dolayısıyla yol, ev ve kentlerin bütünüyle bu şartlara uygun olarak inşa edilmesinin gerekeceği anlamına geliyor.

Tarımsal ekim mevsimi daha uzun oluyorsa da, zararlı böceklerin çoğalması hasat ve ormanları tehdit eder. Örneğin daha ıslak ve ılıman bir iklim, keneler için iyi bir ortam yaratır ve içme suyunun kalitesini bozabilir.

Daha sıcak ve yağışlı bir İsvetç !

5. İklimdeki bu olumsuz değişikliği durdurabilir miyiz?

Evet; kömür, akaryakıt, benzin ve mazot kullanımını azaltırsak bu mümkün. İsveç parlamentosu, atıklarımızın 2050 yılına kadar yarı yarıya azaltılması yönünde bir karar aldı. Bu hedefe varmak büyük çapta değişiklikler gerektiriyor.

Bütün öteki ülkeler de atıklarını azaltmaya zorlanacak ve çevre koşullarına uygun yeni teknolojiye yatırım yapacaklardır. Dünya ulusları son yıllarda bu nedenle düzenli olarak görüşmelerde bulunarak önemli kararlar almışlardır. 21. Yüzyıl'da hep birlikte ısı artışını sınırlandırabiliriz.

2050 yılına kadar yarı yarıya !

6. “Büyük çapta değişiklikler” pahalı olacağa benziyor. Bu kadar harcama gerekli mi?

Hiç bir şey yapmamanın maliyeti çok daha yüksek olabilir. İklim değişikliğinin fırtınalar, kuraklık ve su taşmaları sonucu sebep verdiği kayıplar, tüm yeryüzündeki yaşam koşullarını etkiler. Bu işin maliyeti hiç de fazla görülmemeli. Üstelik kaybedilmiş bir yaşam ve ekolojik sistemi parayla geri getiremeyiz.

Çok az ya da hiç maliyeti olmayan, basit ve çabuk yapılabilecek de çok şey var. Örneğin, eşya taşımacılığı, seyahatlerimiz ve enerji tüketimimizle ilgili olarak bazı değişiklikler yaparak. Bu değişiklikler sonuçta hem cüzdanimız, hem sağlığımız hem de çevremiz açısından kazanç anlamına gelir.

**Kaybedilmiş bir ekolojik sistem,
parayla alınamaz !**

7. Ben ne yapabilirim ki?

İklim değişikliklerinde her şeyin ve herkesin önemli rolü vardır. İsvetçe, iklimi etkileyen atıkların neredeyse yarısı evlerden çıkıyor. Neyi nereden aldığınızın, nasıl seyahat ettiğinizin, ev içinde tuttuğunuz sıcaklık düzeyinden; ampul, bilgisayar, ev aletlerini vs. ne kadar kullandığınıza varıncaya kadar her şeyin büyük önemi vardır.

Elektrikten tasarruf ederseniz, kömür ve akaryakıtla çalışan enerji santrallerinden elektrik ithal edilmesine gerek kalmaz. Üstelik harcamalarınızdan da tasarruf etmiş olursunuz. Akaryakıt kazanının yerine briket kullanmak bir iki yıl içinde masrafını çıkarır. Kullanmakta olduğunuz arabanın yerine daha az yakan yeni bir araba kullanırsanız benzin harcamalarınız da düşer. Yerel seyahatlerinizde arabanın yerine yürüyüş, bisiklet ya da toplu taşıma araçlarını tercih etmekle karbondioksit oranının düşmesinde büyük katkı sağlamış olursunuz. Üstelik hem cüzdanızın hem de sağlığınız bundan olumlu yönde etkilenir.

Yaptığınız her şeyin önemi vardır !

8. Her Şey benden mi bekleniyor? Siyasetçiler ne güne duruyor?

Atıkların azaltılması için uluslararası olsun, ulusal olsun her düzeyde alınan siyasi kararların büyük önemi vardır.

İsveç parlamentosu, elektrik vergisi, yeni yakıtlardan alınan düşük ücretler ve kısıtlı elektrik harcamalarını teşvik için verilen destek gibi bir dizi önlem kararı almıştır. Belediye ve şirketler düzeyinde de iklime ilişkin olarak toplum planlaması, teknolojik yatırımlar ve elektrik kullanımı üzerine peşpeşe kararlar alınmaktadır.

Doğaya verdiğimiz zararları azaltma yönünde elimizdeki imkanları hep birlikte değerlendirirsek Dünyanın ortalama ısı artışı sınırlı tutulabilir. Başka bir deyişle, hem siyasi iradenin hem de kendi çabamızın olması gerekiyor.

Bu konuya herkes angaje olmalı !

9. En çok etkilenecek olan, ekvatora yakın ülkeler için ne yapabiliriz?

Küresel olarak karbondioksit atıklarındaki en büyük artış sanayileşmiş ülkelerde olduğundan, atıkları en fazla azaltması gerekenler de bizleriz.

Ekvator kıyısındaki ülkelerde ve su taşmalarına maruz kalan ada toplumlarında yaşayan insanlara verdiğimiz zararın sorumluluğunu, dünyanın zengin ülkelerinde yaşayan bizlerin üstlenmesi gerekmektedir.

Uluslararası planda, az enerjiyle çalışan teknolojiye ve zarar gören ülkelerde daha ısınmış iklim etkilerine karşı nasıl uyum sağlanabileceğine yönelik eğitim çalışmalarına yatırım yapılmaktadır. İsveç'in hedefi, 2050 yılına kadar atıkların yarıya düşürülmesidir. Bu hedef, o tarihe kadar gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında adil bir paylaşım olacağı varsayımından hareketle belirlenmiştir.

Sorumluluk almalıyız !

10. Başardığımızı ne zaman ve nasıl bileceğiz?

Karmaşık bir yapısı olan dünya iklim sistemi, atıklarımıza tepkisini birkaç yüz yıllık bir süreç içinde gösterecektir. Birleşmiş Milletler Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli, dünya ikliminde ciddi boyutlarda değişmelerin olmaması için küresel atıkların, bir kaç on yıllık süre içinde yaklaşık yüzde 60 oranında azaltılması gerektiği görüşündedir.

İsveç, atıklarını 2050 yılına kadar yarı yarıya düşürme yönündeki hedefine doğru ilerlerken, gerektiğinde daha fazla ve sıkı önlemler alınabilmesi için bir dizi kontrol mekanizmaları geliştirmiştir. Uluslararası planda, Birleşmiş Milletler Hükümetlerarası İklim Değişikliği Araştırma Paneli, iklimde oluşturduğumuz etkiyi düzenli olarak değerlendirip, hükümetlere önerilerde bulunmaktadır. Bu raporlara bakarak doğru yönde ilerleyip ilerlemediğimizi ve bunu nasıl başardığımızı da öğrenmiş oluruz.

Gelişmeleri izleyin !

Daha fazla bilgi için:

Sera etkisi, nedenleri, bunun yarattığı etkiler ve iklime olan etkisinin azaltılması yönünde alınacak önlemlere ilişkin geniş bilgileri şu internet sayfalarından edinebilirsiniz:

Doğa ve Çevreyi Koruma Dairesi:

www.naturvardsverket.se/vaxthuseffekten

Kara Yolları Genel Müdürlüğü: www.vv.se

Enerji Dairesi: www.stem.se

Tüketiciler Dairesi: www.konsumentverket.se

Meteoroloji Genel Müdürlüğü: www.smhi.se

**Sizin üzerinizde etkisini
göstermekte olan sera etkisini siz
nasıl etkiliyorsunuz?**

